

הלכות נדרים פרק ב

א. אחד הנודר מפי עצמו, או שהדירו חברו ואמר אמן, או דבר שענינו כענין אמן, שהוא קבלת דברים. אין הנודר נאסר בדבר שאסר על עצמו, עד שיוציא בשפתיו ויהיה פיו ולבו שווין, כמו שבארנו בשבועות.

ב. אבל המתכוון לנדר בנזיר ונדר בקרבן, בקרבן ונדר בנזיר, בשבועה ונדר, או שנתכוון לנדר ונשבע, או שנתכוון לומר תאנים ואמר ענבים הרי זה מתר בשניהם, ואין כאן נדר.

ג. הנודר על דעת אחרים, הרי זה כנשבע על דעת אחרים; וכן הנודר וחזר בו בתוך כדי דבור, או שמחו בו בתוך כדי דבור וקבל הרי זה מתר. ודין כל אלו הדברים בנדרים, כדין בשבועות.

ד. מי שהתנה קדם שידר ואמר, כל נדר שאדר מכאן ועד עשר שנים, הריני חוזר בהן, או הרי הן בטלן, וכיוצא בדברים אלו, ואחר כך נדר אם היה זוכר התנאי בשעה שנדר הרי נדרו קיים, שהרי בטל התנאי בנדר זה. ואם לא זכר התנאי אלא אחר שנדר אף על פי שקבל התנאי בלבו וקיים התנאי, הרי הנדר בטל, ואף על פי שלא הוציא עתה החזרה בפיו, כבר הקדים החזרה לנדר והוציאה בפיו מקדם. ויש שמורה להחמיר ואומר, והוא שיזכר התנאי אחר שנדר, בתוך כדי דבור.

ה. מי שהקדים את התנאי לשנה או לעשר, ואחר כך נדר, ונזכר בשעה שנדר שיש לו תנאי, ושכח על איזה דבר התנה וכיצד היה התנאי אם אמר על דעת ראשונה אני עושה אין נדרו נדר, שהרי בטלו. ואם לא אמר על דעת ראשונה אני עושה כבר בטל התנאי, וקיים הנדר: שהרי זכר בשעת הנדר שיש שם תנאי, ואף על פי כן נדר.

ו. יש מן הגאונים שאמר אין כל הדברים האלו נוהגין אלא בנדרים בלבד, לא בשבועות; ויש מי שמורה שדין הנדרים והשבועות בענינות אלו אחד הם, וכי יש לו להקדים תנאי לשבועתו כדרך שאמרו בנדרים.

ז. סתם נדרים להחמיר, ופרושן יש בו להקל ולהחמיר. כיצד: האומר הרי הפרות האלו עלי כבשר מליח וכיין נסך אומרין לו, מה היה בלבך: אם פרש ואמר כבשר מליח שלקרבן, וכיין שנתנסך על גבי המזבח היה בלבי הרי זה אסור; ואם אמר לא היה בלבי אלא תקרבת עבודה זרה, ויין שנתנסך לה הרי זה מתר; ואם נדר סתם, הרי זה אסור.

ח. וכן האומר הרי הפרות האלו עלי חרם אם פחרם שלבדק הבית, אסור; ואם פחרמי כוהנים, מתר, מפני שהן ממוין שלהם, ואין בה אסור; ואם סתם, אסור.

ט. הרי הן עלי כמעשר אם כמעשר בהמה אסור, מפני שהוא קרבן שהקדישו בידו כמו שבארנו; ואם כמעשר דגן, מתר; ואם סתם, אסור.

י. הרי הן עלי כתרומה אם לתרומת הלשכה נתכוון, הרי זה אסור; ואם לתרומת הגרן נתכוון, מתר; ואם סתם, אסור. וכן כל כיוצא בזה.

יא. בַּמָּה דְּבָרִים אֲמֹרִים, בַּמָּקוֹם שֶׁמִּשְׁמַע כָּל אֶחָד מֵאלוֹ שֶׁ שְׁנֵי עֲנִינּוֹת. אֲבָל בַּמָּקוֹם שֶׁדִּרְכָּן שְׁאִין קוֹרְאִין חֶרֶם סֶתֶם אֵלָּא לַחֲרָמִי בְּדֶק הַבֵּית בְּלִבָּד, וְאָמַר שֶׁם הָרִי הֵן עָלֵי חֶרֶם הָרִי זֶה אֲסוּר; וְכֵן אִם הָיָה דִּרְכָּן שְׁאִין קוֹרְאִין חֶרֶם סֶתֶם אֵלָּא לַחֲרָמִי כּוֹהֲנִים, הָרִי זֶה מֵתָר. וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָּזֶה, שְׁאִין הוֹלְכִין בַּנִּדְרִים אֵלָּא אַחֵר לְשׁוֹן אֲנָשִׁי אוֹתוֹ מָקוֹם בְּאוֹתוֹ זְמַן.

יב. הַנּוֹדֵר בַּחֶרֶם וְאָמַר, לֹא הָיָה בְּלִבִּי אֵלָּא חֲרָמוֹ שְׁלִים שֶׁהָיָה הַמְּכַמֶּרֶת, נִדֵּר בְּקֶרֶבָן וְאָמַר, לֹא הָיָה בְּלִבִּי אֵלָּא בְּקֶרֶבְנוֹת הַמְּלָכִים, אָמַר לַחֲבֵרוֹ הָרִי עֲצָמִי עָלֶיךָ קֶרֶבָן וְאָמַר, לֹא הָיָה בְּלִבִּי אֵלָּא לְאֲסֹרוֹ בַּעֲצָם שֶׁהִנַּחְתִּי לִי לִהְיוֹת נוֹדֵר בּוֹ דֶּרֶךְ שְׁחוֹק, נִדֵּר שֶׁלֹּא תִהְיֶה לוֹ אֲשֶׁתּוֹ וְאָמַר, לֹא הָיָה בְּלִבִּי אֵלָּא אֲשֶׁתִּי רִאשׁוֹנָה שֶׁגֵּרְשִׁיתָּהּ וְכֵן כָּל כִּיּוֹצֵא בָּאלוֹ מִדְּבָרִים שֶׁמִּשְׁמַעֵן לְכָל הָעָם אֲסוּר, וְהוּא אוֹמֵר לֹא נִתְּכּוֹנְתִּי אֵלָּא לִכְךָ וּלְכָךְ אִם הָיָה הַנּוֹדֵר תִּלְמִיד חֲכָמִים, הָרִי זֶה מֵתָר וְאִין צְרִיךְ שְׁאֵלָה לְחֻכָּם; וְאִם הָיָה עִם הָאָרֶץ, מֵרֵאִין בְּעֵינָיו שֶׁזֶה נִדֵּר וְשֶׁהוּא אֲסוּר, וּפּוֹתֵחִין לוֹ פֶּתַח מִמָּקוֹם אַחֵר, וּמִתִּירִין לוֹ. וּבֵין שֶׁהָיָה תִּלְמִיד חֲכָמִים אוֹ עִם הָאָרֶץ גּוֹעֲרִין בָּהֶן, וּמִלְּמִדִּין אוֹתָן שֶׁלֹּא יִנְהָגוּ מִנְּהַג זֶה בַּנִּדְרִים, וְלֹא יִהְיוּ נוֹדְרִין דֶּרֶךְ שְׁחוֹק וְהִתֵּל.

יג. וְכֵן הָאוֹמֵר לְאֲשֶׁתּוֹ הָרִי אֶת עָלֵי כְּאֵמִי, אוֹ פְרוֹת אֵלּוֹ עָלֵי כִּבְשׁוֹר חֲזִיר, שְׁאִין כָּאֵן נִדֵּר, כִּמּוֹ שֶׁבִּאֲרָנוּ אִם הָיָה הַנּוֹדֵר תִּלְמִיד חֲכָמִים, אֵינּוּ צְרִיךְ שְׁאֵלָה לְחֻכָּם; וְאִם הָיָה עִם הָאָרֶץ, צְרִיךְ שְׁאֵלָה לְחֻכָּם, וּמֵרֵאִין בְּעֵינָיו שֶׁאֲשֶׁתּוֹ אֲסוּרָה וְשִׁאוֹתָן הַפְּרוֹת אֲסוּרִין, וּפּוֹתֵחִין לוֹ פֶּתַח מִמָּקוֹם אַחֵר וּמִתִּירִין לוֹ נִדְרוֹ, כְּדִי שֶׁלֹּא יִנְהָגוּ קְלוֹת רֹאשׁ בַּנִּדְרִים.

יד. הַהֶפְקֵר אֵף עַל פִּי שְׁאִינוֹ נִדֵּר הָרִי הוּא כִּמּוֹ נִדֵּר, שֶׁאֲסוּר לוֹ לַחֲזוֹר בּוֹ. וּמָה הוּא הַהֶפְקֵר הוּא שִׁיאֵמַר אָדָם נִכְסִים אֵלּוֹ הֶפְקֵר לְכָל, בֵּין בַּמַּטְלָטְלִין בֵּין בְּקֶרֶקְעוֹת. וְכִיצַד דִּין הַהֶפְקֵר: כָּל הַקּוֹדֵם וְזָכָה בּוֹ קָנָהוּ לַעֲצָמוֹ, וְנִעֲשֶׂה שְׁלוֹ; וְאֶפְלוֹ זֶה שֶׁהֶפְקִיר, דִּינוֹ בּוֹ כְּדִין כָּל אָדָם אִם קֵדָם וְזָכָה בּוֹ, קָנָהוּ.

טו. הַמִּפְקִיר לַעֲנִיִּים אֲבָל לֹא לַעֲשִׁירִים, אֵינּוּ הֶפְקֵר עַד שִׁיפְקִיר לְכָל, כִּשְׁמֻטָּה. וְהַמִּפְקִיר עֲבָדָיו הַגְּדוּלִּים, קָנוּ עֲצָמָן; וְהַקְטָנִים כָּל הַקּוֹדֵם בָּהֶן זָכָה, כִּשְׁאֵר כָּל הַמַּטְלָטְלִין. הַמִּפְקִיר אֶת הַקֶּרֶקֶע כָּל שְׁקָדָם וְהַחֲזִיק בָּהּ, זָכָה.

טז. דִּין תּוֹרָה אֶפְלוֹ הֶפְקִיר בִּפְנֵי אֶחָד, הָרִי זֶה הֶפְקֵר, וְנִפְטָר מִן הַמַּעֲשְׂרוֹת, כִּמּוֹ שִׁיתְּבֹאֵר בַּמָּקוֹמוֹ; אֲבָל מִדְּבָרֵי סוּפְרִים אֵינּוּ הֶפְקֵר, עַד שִׁיפְקִיר בִּפְנֵי שְׁלוֹשָׁה, כְּדִי שִׁיְהִיָּה אֶחָד זֹכָה אִם רָצָה, וְהַשְּׁנַיִם מַעֲדִידִים.

יז. הָאוֹמֵר הָרִי זֶה הֶפְקֵר, וְזֶה הָרִי הַשְּׁנִי סִפְק הֶפְקֵר; וְאִם אָמַר וְזֶה כִּמּוֹ זֶה, אוֹ שֶׁאָמַר וְגַם זֶה הָרִי הַתּוֹפִיס הַשְּׁנִי, וְיִהְיֶה הֶפְקֵר וְדָאִי.

יח. הַמִּפְקִיר אֶת שְׂדֵהוּ, וְלֹא זָכָה בָּהּ אָדָם כָּל שְׁלוֹשָׁה יָמִים, יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ; אַחֵר שְׁלוֹשָׁה יָמִים, אֵינּוּ חֲזוֹר, אֵלָּא אִם קֵדָם וְזָכָה בָּהּ, הָרִי הוּא כּוֹזָכָה מִן הַהֶפְקֵר בֵּין הוּא בֵּין אַחֵר.

יט. הָאוֹמֵר שְׂדֵה זֶה מִפְקֶרֶת לְיוֹם אֶחָד, לְשַׁבַּת אַחַת, לַחֲדָשׁ אֶחָד, לְשָׁנָה אַחַת, לְשִׁבּוּעַ אֶחָד עַד שֶׁלֹּא זָכָה בָּהּ הוּא אוֹ אַחֵר, יָכוֹל לַחֲזוֹר בּוֹ; וּמִשְׁזָכָה בָּהּ בֵּין הוּא בֵּין אַחֵר, אֵינּוּ יָכוֹל לַחֲזוֹר

בו. ומפני מה יש לו לחזור פֶּאן עַד שְׂיִזְכוּ בָּהּ מִפְּנֵי שְׁזָה דְּבַר
שְׂאִינוּ מְצוּי הוּא, שְׂאִין אָדָם מִפְּקִיר לְזִמָּן קָצוּב.

כ. דְּבַר הַמִּפְקֵר שָׁבָא אַחֵר וּשְׁמָרוּ, וְהָיָה מִבֵּית בּוֹ שְׁלֹא יִטְלְנוּ
אָדָם לֹא קִנְהוּ בַּהֲבָטָה: אֲלָא עַד שְׂיִגְבִּיהוּ אִם הָיָה מִטְּלָטְלִין,
אוּ יַחְזִיק בְּקֶרֶקַע, בְּדֶרֶךְ שְׁקוּנִין הַלְקוּחוֹת.